No. 982 Zaterdag 25 October 1902. 19de Jaargang.

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN.

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire en Aruba per drie maanden fl. 2,— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10,—
Afzonderlijke nummers fl. 0,20.

BUREAU VAN DIT BLAD

PLEIN CONCORDIA N°. 129, PIETERMAAI.

E Courant aki ta sali toer dia Sabra.
Su prijs di abonnement ta fl. 2,-- pa tres luna pagar padilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire i Aruba fl. 10,— pa anja.
Un number sol fl. 0,20.

Curaçao, 24 October.

RAPPORT van Prof. Went.

III.

Vraagt men ten slotte, welke gewassen op Curaçao in het bijzonder gekweekt zullen kunnen worden, dan kan deze vraag zonder proefnemingen slechts gedeeltelijk beantwoord worden. In de hofjes zal men het meerendeel der tropische gewassen kunnen kweeken, zooals uit de tot nu toe opgedane ervaringen wel blijkt. Daaronder zullen dan zeker een eerste plaats innemen de vruchtboomen, waaronder op het oogenblik alleen de oranjeboomen een exportproduct leveren; de overige vruchten worden in de stad verkocht. Wanneer men echter ziet, welk een hooge vlucht de vruchtencultuur op Jamaica genomen heeft, sedert er vandaar snelvarende stoomschepen naar de Vereenigde Staten gaan, zoodat het eiland zich daardoor heeft kunnen herstellen van de suikercrisis, dan schijnt de vraag gewettigd, of niet op Curaçao pogingen zouden kunnen worden gedaan om vruchten naar de V. S. van N. A. uit te voeren. Ik denk daarbij niet uitsluitend aan bacoves (de vrucht, die inzonderheid van Jamaica wordt geëxporteerd), maar ook aan manja's en vooral ook aan meloenen. Bij ervaring weet ik, dat op Curaçao uitstekende meloenen gekweekt kunnen worden. In de V. St. is de meloen een zeer geliefkoosde vrucht en er werd mij tijdens mijn reis aldaar eenige malen gevraagd, waarom niet meloenen van de West-Indische eilanden daarheen gebracht werden in den tijd, dat zij in het Noorden niet groeien. Hoofdzaak zal daarbij wel zijn een snel transport; het is de vraag in hoeverre dat tegenwoordig te verkrijgen is. De stoomschepen van de K. W. I. M. gebruiken zeker veel te veel tijd voor de reis van Curaçao naar New-York, maar het zou wellicht mogelijk zijn een proef te nemen met een van de booten der Red-D. line. Op droogere berghellingen zou in de eerste plaats aan de cultuur van de zoo waardevolle dividivi gedacht moeten worden, zooals deze reeds op enkele plaatsen geschiedt; daarbij doen zich dan nog wel een aantal vragen voor, die op deskundig onderzoek wachten, zoo bijv. de bepaling van het juist tijdstip, waarop het looistofgehalte het grootst is, de vraag in hoeverre er verschillen zijn in het looistofgehalte tusschen de verschillende boomen en of deze tegelijk gefixeerd zouden kunnen worden, dus zoo mogelijk het verkrijgen van nieuwe rassen, het onderzoek naar de mogelijkheid om de looistof op Curaçao uit de divi-divipeulen te bereiden, enz. In de tweede plaats denk ik aan de cultuur van Aloe, waarover bij de bespreking van Aruba nader zal gehandeld worden. Ten derde aan nieuwe culturen; over een van deze, de sisal, zal in een afzonderlijk deel van dit rapport gesproken worden, omtrent anderen, zooals de acacia's die Arabische en andere gom leveren, de gomharsleverende planten van Abyssinië en Arabië, kan slechts met eenige waarschijnlijkheid vermoed worden, dat hun cultuur mogelijk is, maar hier zullen eerst proeven, door deskundigen genomen, kunnen beslissen. Voor zulke cultuurproeven (ook voor de bovengenoemde ter verbetering van de divi-divi, enz), doet zich dus de noodzakelijkheid van een kleine proeftuin gevoelen, welke proeftuin dan gevestigd zou moeten worden op een plaats, waar men zooveel mogelijk zou kunnen beschikken over de verschillende soorten van grond, die op een Curaçaosche plantage voorkomen. In zulk een proeftuin zouden verder bemestingsproeven moeten worden genomen, bestrijdingsmaatregelen tegen plantenziekten moeten worden beproefd, terwijl er tevens een opvoedende kracht van zou uitgaan door hetgeen de planters hier zouden zien van een rationeel uitgevoerden landbouw. Werd de landbouwdeskundige aan het hoofd van dien proeftuin geplaatst, dan zou hij in staat zijn, daar tevens demonstraties voor planters te houden.

Toen door mij de opdracht aanvaard werd, om een onderzoek in te stellen naar de landbouwtoestanden op de Nederlandsche Antillen, heb ik dit gedaan onder dit voorbehoud, dat ik financieele kwesties niet zou hebben te beoordeelen, omdat ik daaromtrent te weinig op de hoogte was. De volgende opmerkingen moeten dan ook uit dat oogpunt beschouwd worden. Een groot gedeelte van de eigendommen op Curaçao is zwaar verhypothekeerd en de landbouwers klagen over hooge hypotheekrente, meestal plm. 6 pCt. Dikwijls wordt deze rente hooger genoemd, omdat de hypotheekbank ook de grondbelasting betaalt en die bedraagt 1 pCt; zoodat deze nog op het hier genoemde bedrag gelegd wordt. De rente lijkt mij niet zoo buitensporig hoog en het is de vraag, of het Gouvernement in staat zou zijn, zooveel goedkooper geld te verschaffen. In elk geval, wanneer men over mocht gaan tot het verleenen van goedkoop landbouwcrediet door den staat, zou men zeker nauwkeurig moeten uitzien, waarvoor het aangevraagde geld benoodigd is. Ik heb eenige gevallen leeren kennen, waarin geld op hypotheek werd gevraagd, zonder dat hiermede juist verbeteringen der plantages werden aangebracht; daar ging de onderneming door het opgenomen geld juist achteruit. Landbouwcrediet door den staat te verleenen zal dus ook weer alleen dan gunstig kunnen werken op de ontwikkeling van den landbouw, wanneer een deskundige in ieder geval beoordeelt, of er verwacht kan worden, dat het aangevraagde geld nuttig besteed zal worden.

Een grondbelasting van 1 pCt. van de geschatte waarde van den grond is zeker niet gering te noemen, ook al wordt die waarde maar op tweederde van de werkelijke waarde geschat, zooals gebruikelijk is. Te meer valt dit hooge bedrag op, daar er verder geen directe belastingen op Curaçao geheven worden, als men afziet van de belasting op rijtuigen en de weerbaarheidsbelasting die door hun bedrag nauwelijks in aanmerking komen. Het gevolg is dan ook, dat een aantal rijke inwoners van Willemstad, die handel drijven, in het geheel geen directe belasting betalen (en daar de invoerrechten niet hoog zijn, ook niet veel indirecte), terwijl de landbouwer een 13—14 pCt van zijn inkomen moet afstaan. Ik zie hierin meer een uiting van de algemeene opvatting bij bestuur en particulieren op Curaçao, dat het eiland alles te verwachten heeft van den handel en niets van den landbouw, die geheel als asschepoester wordt behandeld.

De voorstellen ter verkrijging van deskundige voorlichting van den landbouw heb ik wel in het bovenstaande eenigszins aangeduid, maar ik zal ze in uitgewerkten vorm aan het einde van dit rapport aangeven in verband met hetgeen ik op de andere Nederlandsche eilanden waarnam.

BONAIRE.

Op Bonaire worden in het algemeen dezelfde toestanden als op Curaçao gevonden, alleen zijn de misstanden hier nog eenigszins erger dan op het groote eiland. Ik kan daarom kort zijn, daar ik telkens verwijzen kan naar hetgeen over Curaçao werd medegedeeld.

Oostelijk van Kralendijk vindt men, naar het Zuiden toe, lage terreinen uit koraal bestaande, met enkele verspreide boompjes, vooral divi-divi, wabi, brasilet, manzanille, enz. Hier en daar staan eenige aloëplanten, die op resten van cultuur wijzen. Nog meer zuidelijk liggen groote zoutpannen van de Zoutpan- en Cultuurmaatschappij Bonaire. De administrateur klaagde over het hooge uitvoerrecht, dat van zout geheven wordt, waardoor hij jaarlijks f 4000—f 5000 zou moeten betalen; hij stelde daartegenover de grondbelasting op Curaçao (op Bonaire wordt in het geheel geen directe belasting geheven), de waarde van zijn onderneming stellende op f 100,000 zou hij daar te betalen hebben f 1000. Geheel daargelaten de juistheid van deze cijfers, schijnt het ook mij verkeerd toe, een uitvoerrecht te heffen van een artikel, dat dikwijls een zoo moeilijken strijd moet voeren op de wereldmarkt; een regeling, waarbij een bepaald deel van de netto-winst der onderneming aan den Staat komt, zou zeker billijker zijn. De opgaven omtrent de winsten die met de zoutpannen gemaakt zouden worden, loopen zoodanig uiteen, dat ik ze niet vermelden kan. Het is mij opgevallen (zoowel hier als op Curaçao), dat ook bij dit bedrijf weer de noodige kennis ontbreekt. Vragen door ons gesteld omtrent de samenstelling van het water in de verschillende pannen enz. konden niet beantwoord worden.

(1 Meer Noord-Oostelijk van Kralendijk bezocht ik de onderneming Guatemala. Op weg daarheen ziet men een aantal kleine terreinen, door de negerbevolking met Sorghum beplant, meestal de gewone negercultuur, waarover reeds in §2 gesproken werd. Guatemala is ongeveer 80 hectaren groot, waarvan een vierde gedeelte met aloë beplant is. Dit terrein is zeer sterk door onkruid overwoekerd; hoewel er reeds 65 jaar achtereen aloë op gekweekt wordt, denkt de eigenaar niet aan gebruik van mest. De eigenaar deelde mij mede, dat de oude aloëkultuur niet meer loonend is; immers de kostprijs —alles inbegrepen— was 6 cent tegenover een verkoopprijs van 9 cent; ik vermoed, dat men in Europa met deze redeneering wel niet geheel zal instemmen. Verder wordt er op Guatemala een weinigje maïs gekweekt, maar het grootste gedeelte van de onderneming is volkomen wild met toevallig opgeschoten divi-diviboomen en wilde grassen. Overal kunnen de geiten vrij rondloopen, zoodat de jonge divi-divi niet kan opschieten; aan uitzaaien van deze gewassen wordt niet gedacht. Het gras wordt niet gesneden; maar in den drogen tijd wordt het vee met maïsstengels gevoerd; is hiervan niet genoeg voorhanden, dan wordt hooi gekocht, dat uit de Vereenigde Staten wordt ingevoerd. Niettegenstaande dus de onderneming op het oogenblik slechts voor een zeer gering gedeelte in exploitatie is gebracht, (en dan hoe!) werd door den eigenaar, terwijl ik op Bonaire was, nog een aangrenzend stuk land van 60 hectaren in eigendom aangevraagd. Men betaalt voor zulk land blijkbaar zoo weinig, dat de aankoop nog voordeelig is, indien men het eenvoudig braak laat liggen en er vee in laat rondloopen, dat er een weinig voedsel vindt.

Iets soortgelijks zag ik op het aangreuzende land Bolivia, waar wel hier en daar Sorghum en aloë verbouwd worden, ook mooie grasvelden voorkomen, maar waarvan het grootste gedeelte ook weer wild is.

De grootste onderneming op Bonaire is Slachtbaai. Zooals uit het reisbericht in § 1 blijkt, werd deze niet door mij bezocht. Daar ik echter de reis per schoener met den eigenaar maakte, vernam ik er toch wel het een en ander van. Het geheele Noordwesten van Bonaire, misschien ¼ van het eiland, is in zijn handen. Daarvan is slechts 20 hectaren in cultuur met aloë en maïs, verder komt er in het wild divi-divi en gras voor, maar overigens wordt het land gebruikt voor wild rondloopende geiten, schapen en ezels; hoeveel er van deze dieren zijn is den eigenaar geheel onbekend. Hij laat er van tijd tot tijd eenige opvangen (in den drogen tijd door de putten gedurende enkele dagen te sluiten en er dan weer enkele te openen, waar het vee nu natuurlijk bijeenkomt) en verkoopt dan de huiden. Voor voedsel wordt niet gezorgd, gras wordt niet gesneden; wel wordt de mest hier en daar verzameld en dan verkocht, want volgens den eigenaar zou zijn

1) Door welwillendheid van den Gouvernementssecretaris, wien wij bij dezen onzen dank brengen, waren wij in staat het rapport van Prof. Went *in zijn geheel* te lezen en bespeurden al spoedig, dat ook „De Indische Mercuur", waar het de eilanden geldt, slechts uittreksels gaf; daarom hebben wij dit relaas bijgewerkt volgens het officieel verslag om het onzen geachten lezers in zijn geheel te kunnen mededeelen. Deze aanvulling geven wij aan door ( ). *Red.*

eigen land er door verbranden in den drogen tijd. Blijkbaar zijn de koopers op Barbados en Grenada van andere meening.)

De mestuitvoer heeft op Bonaire een bedenkelijke hoogte bereikt en dat pas in de laatste jaren. Volgens het koloniaal verslag bedroeg de uitvoer in de jaren 1896 en 1897 nihil, in 1898 2147, in 1899 6672 en in 1900 17,847 vaten. De grootste exporteur, de heer Muskens (MUSKUS. *Red. Amigoe*), die de mest op het eiland opkoopt, vertelde mij als bewijs van het belang van dien mest-export voor het eiland, dat hij pas voor *f* 10,000 tot *f* 12,000 naar Barbados verkocht had en dat er op dat oogenblik op Bonaire dan ook geen dierlijke mest meer te krijgen was. Deze zelfde had trouwens ook een zoogenaamde bemestingsproef genomen; een terrein, waar 1½ jaar lang een groote mesthoop had gelegen, werd met een dun laagje mest bedekt en daarna omgeploegd (met de eenige ploeg, die op Bonaire te vinden is). Daarna werd getracht er bataten op te kweeken en de proefnemer was nu verbaasd, dat daar niets van terecht kwam. Die „proef" wordt op het eiland Bonaire als een bewijs beschouwd, dat bemesting met dierlijke mest geen resultaat kan hebben. Het behoeft wel geen betoog, dat hier deskundige voorlichting van bijzonder groot nut zou kunnen zijn. Bij den heer Muskens zag ik ook eenige fraaie boomen, vooral mahoniebo omen, sapodillen en knippen en verder een mengcultuur van mais, sorghum, boonen, watermeloen, meloen en pompoen.

Verder werden nog door mij bezocht de ondernemingen „Tolo" (of „Karpat") en „Fontein".

(„Tolo" ligt aan de zuidkust ten westen van Kralendijk; men vindt er een zeer kleine aanplanting en verder is het eenvoudig wild terrein tegen het kustgebergte aangelegen, tamelijk sterk met lage boompjes of heesters begroeid, vooral met zadelboonen (Bursera gummifera). Wanneer men van de kust af den top van deze bergen bereikt heeft, ziet men voor zich liggen het fraai groene dal van Rincon. Hier bevindt zich veel gouvernementsterrein met divi-divi (die weer op de bekende wijze onrijp afgeplukt wordt), terwijl slechts enkele kleine plekjes door de mijbevolking in cultuur zijn gebracht.

Van Rincon uit kan men langs vrij sterk begroeide kalkrotsen, waartusschen een verlaten aloë-aanplanting van het Gouvernement ligt, Fontein bereiken. Hier vindt men een soortgelijke bron als op Hato op Curaçao; de plaats, waar het water uit de rots te voorschijn komt, is hier opengehakt tot een soort van grot. Met dit water wordt een hofje besproeid, dat er zeker zeer goed zou kunnen uitzien, maar dat ook weer door gebrek aan kennis verwaarloosd is. Er staan kokospalmen, waarvan er een aantal door een ziekte afgestorven zijn, oranjeboomen—eveneens met afstervende spruiten—dadels en andere vruchtboomen. In de schaduw wordt meloen, watermeloen en zelfs mais geteeld. Daarnevens stonden velden met sorghum, waarin ook een ziekte werd opgemerkt.)

Op de gouvernementsgronden wordt niet alleen veel onrijpe dividivi geplukt, maar ook worden veel boomen gekapt voor brandhout en houtskool, niet alleen voor direct gebruik op het eiland, maar ook voor uitvoer (er werd in het jaar 1900 uitgevoerd volgens het koloniaal verslag voor een gezamenlijke waarde van f 6846,21). Men zou misschien het verstandigste doen, door den uitvoer hiervan volledig te verbieden.

Zooals uit het bovenstaande blijkt, is de cultuur op Bonaire wel mogelijk, maar het ontbreekt hier nog in meerdere mate dan op Curaçao aan kennis en energie; dezelfde algemeene opmerkingen zouden dan ook hier te maken zijn. Het ontbreken van een belasting op de grondeigendommen zou kunnen schijnen een voordeel te zijn, maar daar tegenover staan de uitvoerrechten; deze worden ook geheven van goederen, die naar Curaçao vervoerd worden, terwijl er daar weer invoerrecht van verschuldigd is, een regeling, die zeer zeker, waar het dezelfde kolonie geldt, tamelijk vreemd lijkt en die belemmerend werkt op het verkeer. Maar een zeer groot nadeel voor Bonaire is het ontbreken van een voldoende communicatie met Curaçao of met welk ander deel van de wereld ook.

(De verbinding met Curaçao wordt eenmaal in de week onderhouden met den paketschoener *Van Heerdt* en van hoeveel waarde die verbinding is, heb ik op mijn reis ondervonden, zooals kort in § 1 werd medegedeeld.)

Een snellere, zekerder en goedkooper verbinding voor passagiers en goederen van Bonaire met Curaçao is dan ook een hoofdvoorwaarde voor de ontwikkeling van dit eiland, thans krijgt men den indruk, dat het zich in een soort van slapenden toestand bevindt, geheel afgezonderd van de buitenwereld.

ARUBA.

Ook Aruba heeft veel overeenkomst met Curaçao; men vindt er dezelfde fouten, maar ook in enkele opzichten betere toestanden.

Bij mijn bezoek was het hier bijzonder moeilijk juiste inlichtingen te verkrijgen; op tal van vragen ontving ik geen antwoord, of het bleek later, dat het antwoord onjuist was geweest en dit zelfs waar het de eenvoudigste zaken betrof. Het waren minder de particulieren dan wel de ambtenaren, die slecht op de hoogte van de toestanden waren; beschamend was het zeker, dat een Engelschman, die nog niet lang op Aruba was, de directeur der Goudmaatschappij te Buschiribana, beter dan een van de overige bewoners het eiland bleek te kennen.

(In de omgeving van Oranjestad vindt men vrijwel boomlooze vlakten, vooral uit koraalbodem bestaande, alles bedekt met aloëvelden. Het valt daarbij dadelijk op, dat afgezien van enkele plantjes, in deze velden alleen aloë staat, dat dus de bevolking hier uitstekend zorgt voor het verwijderen van het onkruid. In het algemeen blijkt op dit eiland de aloëcultuur met een zekere zorg te geschieden, zooals men het op Curaçao nergens te zien krijgt. De oogst vindt plaats in den drogen tijd; daarbij wordt met een enkele snee alle bladen van een plant afgesneden, terwijl zij daarna op een schuin liggende houten goot gelegd worden, waardoor het sap afdruipt en opgevangen wordt. Vervolgens wordt dit sap in pannen op open vuren ingedampt, afgeschuimd en in kisten gebracht, waar het vast wordt. De betaling geschiedt in taakwerk. Volgens mededeelingen van verschillende planters is de aloë wel is waar veel in prijs gedaald, maar laat zij toch nog ruimte genoeg voor een behoorlijke winst; dit komt overeen met hetgeen ik hierboven opmerkte voor Bonaire. Het is echter zeer waarschijnlijk, dat zoowel de cultuur als de bereiding verbeterd kunnen worden. Wat de bereiding betreft, zag ik op Aruba een toestel voor het koken van aloë, toebehoorende aan den heer S. J. HENRIQUEZ op Curaçao; dit toestel had echter niet voldaan. Maar zeer waarschijnlijk zal een chemisch onderzoek noodig zijn ter verbetering van de bereiding en ook van de cultuur. Het is de vraag, welke soort en welk ras van aloë het best te kweeken zoude zijn; men weet op het oogenblik niet eens van welk soort (in botanischen zin) de aloë op Aruba en de Curaçaosche eilanden in het algemeen afkomstig is.

Trouwens hetzelfde is het geval op Barbados; ook daar onbekendheid met de botanische natuur van de stamplant van de aloë; eerst in den laatsten tijd heeft dr. MORRIS de stamplant van daar naar Kew-Gardens gezonden waar de eenige autoriteiten te vinden zijn, die kennis bezitten omtrent de soorten van het geslacht aloë. Men hoort wel eens de bewering, dat Barbados-aloë beter zou zijn dan de Curaçaosche en dat dit een gevolg zou zijn van de bereiding. Nu heb ik op Barbados daar omtrent inlichtingen ingewonnen en het laatste overblijfsel van de vroegere bloeiende aloëcultuur bezichtigd, maar daarbij bleek mij, dat de bereiding niet afwijkt van de methode op Aruba gevolgd. Dat de Barbados aloë in de laatste jaren concurrentie zou aandoen aan de Curaçao-aloë kan ook onmogelijk juist zijn, want de productie is daar bijna tot O gedaald, zooals blijken kan uit de volgende gegevens, die mij op Barbados verstrekt werden. In 1846 werd geëxporteerd voor een waarde van £ 5207, dit daalde langzamerhand tot nihil in 1893; in 1894 werd weer voor £ 36,68 uitgevoerd, daarna niets meer en op het oogenblik is er nog maar ¾ acre met aloë beplant. Het is voor de aloëcultuur op onze Antillen te hopen, dat in de nieuwe Nederlandsche Pharmacopoea het gebruik van Curaçaosche aloë zal worden toegelaten, maar dan is het ook zeer gewenscht, dat het noodige toezicht op den uitvoer gehouden wordt, zoodat geen bedrog kan plaats hebben. Hier werd boven bij de bespreking van Curaçao reeds op gewezen.

In de naaste omgeving van Oranjestad zag ik verder zorgvuldig bewerkte velden met sorghum. Mais en Pindas (aard-noten, arachis hypogaea); alles werd afzonderlijk gekweekt en was netjes op rijen geplant. Het is dan ook niet alleen de aloë, maar alle cultuur door de bevolking uitgeoefend, ziet er beter uit dan op Curaçao en vooral beter dan op Bonaire.

Op onze tochten werd het eiland in verschillende richtingen doorkruist. Aan den Westkust werd een van de 5 kleine ondernemingen, die daar in het Zuidelijke deel bij Boebali liggen, bezichtigd. Hier zijn een aantal zoetwaterputten, die volgens mededeeling van den eigenaar het geheele jaar door water bevatten; slechts op een van deze was een Amerikaansche windmolen geplaatst. Er worden bacoven, pompoenen, meloenen en suikerriet gekweekt terwijl er ook enkele vruchtboomen staan, vooral guaves, maar ook knippen, oranjes en kokospalmen. Verder is er veel dividivi, die er fraai uitzag.

Bij een tocht naar Buschiribana aan de Noordkust werden ook weer aloëvelden en sorghum opgemerkt. De Noordkust zelf, waar zich de stampbatterijen en de cyanidekuipen van de goudmaatschappij bevinden, is volkomen kaal; de sterke Noord-Oostpassaat en het opspattende zeeschuim maken daar bijna elke plantengroei onmogelijk.

Verder werd van Oranjestad een tocht naar het Oosten gemaakt (op den terugweg door het dorpje Santa Cruz). Hier werden ook weer aloëvelden aangetroffen, maar in de dalen van het gebergte, waar zich de mijnen van Miralamar bevinden, is in het geheel geen cultuur meer. Men vindt er alleen lage boschjes van tal van boompjes en heesters, die wel op de mogelijkheid van cultuur wijzen. Dicht bij de plaats, waar men de Noord-Oostkust bereikt ligt hier de onderneming *Fontein*. Hier is een bron als op Hato, of op Fontein op Bonaire; het water stroomt van daar als een beekje weg.

Er wordt een uiterst primitieve cultuur aangetroffen van bananen, die voor het meerendeel door de marasmusziekte (reeds voor Curaçao genoemd) waren aangetast, van oranjes, sapodilles en andere vruchtboomen. Ook hier was de kust zelf volkomen dor, evenals bij Buschiribana.

Eindelijk werd langs de Zuidkust een tochtgemaakt naar de uiterste Zuid- Oostpunt van het eiland, de Serro Colorado, waar zich de phosphaatmijnen bevinden; de streek in de nabijheid is geheel dor en schijnt wel voor cultuur ongeschikt te zijn.)

Zooals bekend is, verschilt de bevolking van Aruba veel van die van Curaçao en Bonaire, vooral omdat zij bijna niet met negerbloed gemengd is, maar nog veel Indiaansche typen vertoont. Wellicht is het daaraan ook toe te schrijven, dat er hier zorgvuldiger op het land gewerkt wordt dan op de andere eilanden.

(Maar toch blijkt uit het medegedeelde wel, dat er ook hier veel te verbeteren valt. (En) in het bijzonder moet ook hier gewezen worden op de moeilijkheden van het transport naar Curaçao, daar hier evenmin stoomvaartverbinding bestaat, moeilijkheden, die wij zelf bij onze reis in voldoende mate ondervonden hebben. En ook op Aruba bestaat dezelfde toestand als op Bonaire: uitvoerrecht op producten, die op Curaçao invoerrecht moeten betalen.

Het dagloon voor arbeiders bedraagt op Aruba evenals op Bonaire ongeveer f 0,75; dit is in werkelijkheid niet meer dan op Curaçao, omdat de levensbehoeften ook duurder schijnen te zijn. Bovendien verdient vermelding, dat de waarnemende gezaghebber ons mededeelde, dat dit loon gedeeltelijk in winkelwaren wordt uitbetaald.

SINT EUSTATIUS.

Sint Eustatius verkeert, evenals de andere Bovenwindsche eilanden in geheel andere omstandigheden dan Curaçao, Aruba en Bonaire. Kon op deze laatstgenoemde eilanden gesproken worden van gebrek aan regen, op St. Eustatius is dit niet meer het geval. (Zooals uit het hier bijgevoegde staatje van den regenval (zie bijlage 4) bedraagt de gemiddelde jaarlijksche hoeveelheid regen in de laatste 21 jaar 1000—1200 mM., dat wil zeggen, er valt bijna tweemaal zooveel regen als op Curaçao en evenveel als in sommige deelen van Oost-Java, bijv. Probolinggo. Deze waarnemingen werden gedaan te Oranjestad, maar het is zeer waarschijnlijk, dat in de bergachtige deelen van het eiland meer regen valt, ten minste de flora wijst hier wel op; 1100 — 1200 mM. regen is voor de tropen nog niet veel, maar toch wordt de cultuur van de meeste tropische gewassen er mogelijk door gemaakt, vooral ook, wanneer men bedenkt, dat er wel een zoogenaamde droge en vochtige tijd met elkaar afwisselen, maar dat toch blijkens de waarneminpen er geen opvallend lange droge periodes voorkomen. De echte oerwouden der vochtige tropen vindt men echter alleen, waar meer regens vallen; zooals ik zoo dadelijk zal meedeelen, is de top van den vulkaan met zulk een oerwoud bedekt, zoodat hieruit af te leiden is, dat daar zeker meer regen moet vallen dan te Oranjestad.

Hoe fraai gelegen het eiland ook is, wanneer men het van zee uit ziet, toch is de indruk, die men ontvangt, wanneer men aan land komt, zeer ongunstig. Het kan wel niet anders, of men herinnert zich de beschrijving van de tijden, waarin St. Eustatius het middelpunt van den handel van West-Indië was, waarin het bestempeld werd met den naam van „the Golden Rock". In plaats daarvan ziet men nu een half weggespoeld strand met enkele ruïnes van pakhuizen en wanneer men het pad vandaar beklommen heeft, dat naar het stadje voert, heeft men een aantal vervelooze, zeer verwaarloosde houten barakken voor zich, die hier met den naam van huizen bestempeld worden. De woning van den gezaghebber onderscheidt zich niet door een beter onderhoud van de overige huizen. Die eerste ongunstige indruk werd gedurende de volgende dagen niet weggenomen, zooals uit een beschrijving van de ondernomen tochten kan blijken.

(Wordt vervolgd.)

Nieuwsberichten.

Curaçao.

De Gouverneur.

Onze geëerbiedigde landvoogd heeft dezer dagen weer een weinig koorts gehad, maar de algemeene toestand blijft bevredigend.

Kerkelijke berichten.

De groote toeloop van menschen, die Woensdagmorgen om 7 uur bij de Pontificale Requiem Mis tegenwoordig waren, bewees duidelijk hoe levendig hier nog de herinnering was aan Mgr. B. TH. J. FREDERIKS, oud-Pastoor der Sint-Annakerk.

Havennieuws.

Zondag ll. is met de *Prins Maurits* Kapitein M. VERKOUTEREN uit New-York teruggekeerd.

* * *

Woensdag is met hetzelfde schip de Zeer Eerw. Pater H. ZWEERS wederom naar Holland vertrokken; ook vier Eerw. Fraters maakten de reis mede om te repatrieeren. Wij wenschen allen een voorspoedige reis.

* * *

Dinsdag ll. is H. M. *Suriname*, komende van Pto. Cabello, in onze haven teruggekeerd en Vrijdagmorgen de duitsche kruiser *Vineta*. Waar blijft de *Holland*?

Officieele berichten.

Bij Gouvernements-beschikking, dd. 21 October 1902, N°. 795, is, in de plaats van den Heer H. A. VAN BUREN SCHELE, de Heer L. W. VAN EPS, Onderwijzer 1ste klasse bij het Openbaar Onderwijs alhier, benoemd tot lid van de Commissie tot het afnemen in 1902 van de examens, bedoeld bij de artt. 29, 32 en 45 van de Onderwijs-verordening.

Posterij.

Lijst van onafgehaalde en onbestelbaar bevonden brieven:

Martin Bermudez, J. & M Cardoze, Leticia R. de Pon, Philomena Emilia de Jesus, Helena Fraai, Mr. J. A. Pnido, Florentina Sentiago, Felipe Poleo, Albert Menassé chez le Consul de France (aang:).

Niet voor verzending vatbaar een drukwerk geadresseerd aan W. G. Zeppenfeldt c/o C. S. Gorsira, Paramaribo.

St. Eustatius.

Tot dusverre werd hier nog geen onderafdeeling der „Cur. Maatschappij" opgericht, en wie weet of het hier wel mogelijk is, maar toch ontbreekt het niet aan opwekking voor den landbouw. De nieuwe Gezaghebber doet zijn uiterste best om het volk liefde voor dit bedrijf in te storten. Hij geeft ook zelf door daden het voorbeeld. De tuin voor zijn woning schijnt een model, een proeftuin te zullen worden. Men ziet er braaf in werken en in de toekomst belooft het iets bijzonders te zijn, er is reeds een lang berceau aangelegd van latwerk, om onder deze overdekking te planten. Het is te hopen, dat ook spoedig St. Eustatius op goede resultaten kan wijzen, dit zal zeker het krachtigste middel ter overtuiging wezen. Of echter landbouw alleen en niet ook veeteelt bij moet dragen om dit eiland weer tot bloei te brengen is een vraag, welke zeker dient overwogen te worden.

Eindelijk!

Verleden week zijn de bijlagen van het Koloniaal Verslag, waaronder ook het rapport van Prof. Went, door het Gouvernement ontvangen, doch deze exemplaren *in folio* zijn slechts voor de officieele personen. De kleinere exemplaren, naar wij hopen ook voor de pers, verschijnen nog later. Festina lente! Er komt nog een boot.

De ramp op 't Schottegat.

Zondagmiddag heeft er een droevig ongeluk plaats gehad op 't Schottegat. Na de lunch ging de kapitein van het duitsche koopvaardijschip *Valesia*, de heer J. FALCK, in gezelschap van den 1sten stuurman F. JAECKLE, en den 1sten machinist H. KEUTZIGER uit zeilen, de twee matrozen F. JAILING en J. GIESE zouden den tocht medemaken. Door een zwaren valwind, welke plotseling op het zeil viel, kantelde de boot en sloeg om met het ongelukkig gevolg, dat de twee matrozen, hoogstwaarschijnlijk door het zeil belemmerd, niet meer aan de oppervlakte verschenen, terwijl de andere drie zich op de kiel der boot konden werken, welke nog eenige oogenblikken drijven bleef. De eerste officier zou hulp gaan halen, gelukkig echter bemerkte hij onder het zwemmen, dat er reeds een redder kwam opdagen. De heer E. VAN DE WALL ARNEMAN was juist met een klein bootje in de nabijheid. De kapitein, die intusschen, door het vele water wat hij had binnengekregen, het bewustzijn had verloren, werd nu in dit bootje opgenomen en naar de *Valesia* gebracht. Onder dezen tocht werd het gezicht van den ongelukkige bont en paars, zoodat hij toen waarschijnlijk reeds gestikt is. De eerste stuurman hielp nog mede het zware lichaam van den kapitein aan boord brengen, maar stortte op dek gekomen nu ook van uitputting ineen.

De dokter van de *Prins Maurits* van den *K. W. I. M.* was ondertusschen in alle haast ontboden, terwijl anderen het reddingswerk der drenkelingen zouden voortzetten. Doch helaas! Niets mocht meer baten. Alle hulpmiddelen door verschillende doctoren, die thans ook waren toegesneld, bij den kapitein en den machinist beproefd, bleven zonder gevolg, slechts de eerste stuurman herkreeg spoedig zijn krachten, zoodat hij zelfs in staat was tegenwoordig te zijn, toen den volgenden dag een treurige stoet den kapitein en machinist naar de laatste rustplaats bracht. De lijken der matrozen werden eerst later, het een Dinsdag, het andere Woensdag gevonden en onder deelneming begraven.

Goddank! dat eenige Curaçaosche heeren voor de uitnoodiging om mede te zeilen hadden bedankt. Jammer, dat bij de algeheele verslagenheid, welke Zondagavond heerschte, er niet aan gedacht werd, dat het passend was geen muziek te maken, minstens niet bij de haven, waar de vroolijke tonen bepaald hinderlijk waren voor de bemanning van de *Valesia*, tot waar zij zoo gemakkelijk doordrongen.

Stroohoeden.

Maandag was er een groote toevoer van ipijapa, welke spoedig in massa gekocht werd tegen 15 cts. per bosje. Nu is het stroo weer gestegen tot 17½ cts., bij sommigen wordt weer 20 cts. betaald. De hoeden, maar dan uitstekend gevlochten, kunnen nog verkocht worden tegen 6 Gld. Maar om ze aan den man te brengen, moeten de vlechtsters wel wat meer moeite doen, dan in het begin, toen de hoeden met graagte werden opgekocht. De iets minder goed gevlochten doen f 5,— à f 5,25 per dozijn.

De groote soort van lataie blijven staan op 9 Gld., de kleinere op f 1.40 à f 2,— Als het stroo maar te krijgen blijft, tegen geen al te hoogen prijs, (en er wordt aardig gewonnen op de ipijapa, welke in het begin voor 7½ cts. werd verkocht,) zal dit jaar in vele arme huisgezinnen heel wat minder armoede heerschen.

Muziek.

De *Banda Orfeo* heeft Zaterdagavond met succes en onder groote belangstelling concert gegeven in de kiosk „La Coronación" op Pietermaai. Vooral de eerste helft van het rijk program werd keurig uitgevoerd. — Woensdagavond speelde hier wederom tot aller blijdschap de militaire kapel. N°. 3 *Potpourri Populaire* van RENAUD scheen al bijzonder in den smaak te vallen, ook bij N°. 5 *Les Guides de Bruxelles-Marsch* van GURTNER werd geapplaudiseerd. En 't was verdiend ook!

Wij hopen nog meermalen te mogen genieten.

Ingezonden Stukken.

Iets aan Professor Went.

Onder de menigvuldige ongerijmdheden, vervat in het verslag van Professor Went over landbouw etc. komt iets voor, dat direct betrekking tot mij heeft, namelijk: dat ik (als eigenaar van de plantage Groot St. Joris) zou beweerd hebben dat de dadels niet *geconfijt* kunnen worden. Dit gezegde van den Professor is geheel en al bezijden de waarheid en indien ik het niet wederleg, zou men hier op Curaçao of elders ook kunnen denken, dat ik in mijne korte conversatie met hem op Groot St. Joris ook zou bijgedragen hebben tot zijne grove ongerijmdheden. Wat ik hem in zeer korte woorden heb gezegd en hier herhaal is dat ik veel beter resultaat zou hebben van de *confijte* dadels van mijn tuin, indien *ik* de kunst verstond om ze te *conserveeren*, hebbende ik al het mogelijke er toe gedaan zonder gunstig resultaat. Tusschen mijn gezegde en hetgeen hij gerapporteerd heeft, bestaat er een groot verschil en elk een, zonder professor te zijn, weet dat de dadels geconserveerd *kunnen* worden en aldus van Spanje, etc. tot ons overkomen.

Ik ga zeer dikwerf naar mijne buitenplaats met en zonder familie, beschouw Groot St. Joris als eene winstgevende onderneming en tevens *lustoord*, en indien het niet ware, dat ik mijn tijd noodig heb om het genoegzaam te doen produceeren en er van te genieten, zou ik punt voor punt de ongerijmdheden van den „*snelreizenden*" en verkeerd ziende Professor kunnen wederleggen, ofschoon ik geen landbouwer maar wel handelaar van beroep ben. En ook, à quoi bon, wetende bijna elk Curaçaonaar, die het ongeluk gehad heeft het verslag van den Professor te lezen, dat zijne indicatiën of beweringen voor het meerendeel in strijd zijn met common-sense en dat hij, in plaats van ons op de hoogte te brengen van zaken, die degelijk goed zijn voor den landbouw, dat is te zeggen, in plaats van ons te illustreeren met zijne kundigheden als Professor in de landbouwkunde en veeteelt, hij beter geoordeeld heeft ons te critiseeren.

Curaçao, den 21sten October 1902.

C. PERRET GENTIL.

Nederland.

De nieuwe Minister

A. W. F. IDENBURG is den 23sten Juli 1861 te Rotterdam geboren. Na te zijn opgeleid aan de Koninklijke Militaire Academie te Breda, werd hij in 1881 benoemd tot 2n. luitenant bij het wapen der genie van het Indische leger; hij vertrok in 1882 naar Indië, werd in 1883 bevorderd tot eersten luitenant en in 1892 tot kapitein.

In 1884 trad Idenburg op als chef der expeditionaire genie te Mandhor (Westerafdeeling van Borneo); daarna was hij werkzaam, in 1885 en 1886, bij de geniewerken te Soerabaja en te Malang en bouwde de kampementen te Malang. In 1887 werd hij adjudant van het korps genietroepen en vertrok in 1889 naar Atjeh, waar hij onder anderen de bouw onzer versterking te Edi leidde. Van 1890—1892 voerde hij als plaatselijk chef der genie het nieuwe kampement te Padang Pandjang uit; daarop werd hij geplaatst bij het hoofdbureau der genie te Batavia, tot hij in 1894 met verlof naar Nederland kwam. Na ommekomst van zijn verlof in 1896 werd hij al spoedig benoemd tot chef van het kabinet van den kommandant van het leger, een zeer gewichtige betrekking in de Indische militaire wereld, die hij vervulde tot April 1901, toen hij met verlof naar Nederland kwam en bij de groote verkiezingen van 1902 gekozen werd tot lid van de Tweede Kamer voor Gouda.

Als Kamerlid heeft hij zich in het afgeloopen zittingsjaar doen kennen als een bekwaam, veelzijdig en buitengewoon ijverig man op koloniaal gebied.

Om een eventueele fijngevoeligheid van den gouverneur-generaal van Ned.-Indië te sparen, heeft de Kroon de kieschheid gehad, den titularis, op diens verzoek, van zijnen kapiteinsrang te ontslaan, alvorens hem aan eenen luitenant-generaal tot onmiddellijk chef te geven.

Het *Handelsblad* schrijft over den nieuwbenoemden minister van Koloniën het volgende:

„Naar 'tgeen wij van hem hebben vernomen en uit zijn slechts éénjarig lidmaatschap der Tweede Kamer van hem weten, bestaat er alleszins reden om aan te nemen, dat hij zal blijken voor de zware taak, die hij op zijn schouders neemt, niet te eenenmale ongeschikt te zijn. Zijn optreden bij de beraadslaging bij de eerste Indische Begrooting, waaraan hij deelnam, heeft een zeer gunstigen indruk gemaakt op de geheele Kamer.

„Hij toonde een man te zijn van kennis en studie, welbespraakt tevens. Blijkbaar had hij zich vooral de jaren sedert 1897, toen hij reeds candidaat voor de Kamer was, ten nutte gemaakt om, naast de behartiging van de militaire zaken als adjudant van den leger-commandant zich op de hoogte te stellen van het geheele indische bestuur. In hem werd dan ook door velen een toekomstig minister van Koloniën gezien.

Ingezonden Mededeelingen.

EMULSION DE SCOTT.

HONRA A QUIEN LA PREPARA — Declara el Dr. F. Aguerrevere Pacanins, Profesor de Obstetricia de la Universidad Central de Venezuela, muy ventajosamente conocido en toda Venezuela:

"Cumplo el deber de decir que la Emulsión de Scott me ha correspondido siempre á las necesidades terapéuticas para las cuales las he empleado. Me es satisfactorio, ademas, decir tambien que es una preparación oficial que honra á quien le prepara."

Buitenland.

Roemenie. — "Met het dubbele doel: den Joden op het Balkanschiereiland bescherming te verleenen en het gevaar van te groote immigratie van totaal onbemiddelde personen in de Vereenigde Staten te voorkomen, heeft staatssecretaris Hay gelijkluidende telegrammen gezonden aan de Amerikaansche gezanten bij de mogendheden, die de Conventie van Berlijn medeonderteekend hebben; daarin wordt de hoop uitgesproken, dat de mogendheden Roemenië zullen herinneren aan de plichten die het heeft tegenover de beschaving en het zullen opwekken om maatregelen te nemen tot verbetering van de toestand der Roemeensche Joden.

De "Associated Press" verneemt uit hoogst gezaghebbende bron uit Londen dat de Britsche regeering een nota heeft gericht tot de mogendheden welke het verdrag van Berlijn hebben onderteekend, om haar aandacht te vestigen op den den toestand der Israëlieten in Roemenië en de nota van de Vereenigde Staten daaromtrent. De Britsche regeering vraagt naar het oordeel der overige mogendheden over de aangelegenheid en tracht te vernemen of de verdragmogendheden tot eenig gemeenschappelijk optreden zouden kunnen besluiten.

Het telegram uit Londen legt den nadruk op het feit, dat de Britsche nota volgt op die der Vereenigde Staten en daarvan een aanvulling is.

Dit is dan ook de hoofdbeteekenis der Engelsche nota. 't Zou van belang zijn te weten, wat Engeland ertoe gebracht heeft, de Amerikaansche nota te ondersteunen. Misschien is het dit feit, dat Amerika niet aangesloten is bij het verdrag van Berlijn, en het dus al zeer zonderling zou zijn, wanneer de republiek van een Europeesch land het nakomen van dit verdrag ging eischen.

Volgens de *Neue Freie Presse* is Oostenrijk — evenals Engeland — bereid met de overige Mogendheden, die het Berlijnsche traktaat onderteekenden, te onderhandelen over een gemeenschappelijk optreden in den geest der Amerikaansche nota, en men verwacht, dat de overige Mogendheden een dergelijk gunstig antwoord zullen geven. Ook Duitschland zal zich niet onwillig betoonen, naar men denkt, al worden daar ook in verscheidene bladen bedenkingen gemaakt met het oog op de voordeelen van eene goede verstandhouding met Roemanië, waar een Vorst uit het huis Hohenzollern regeert.

Het volgende telegram uit Washington meldt nu:

„Het bericht, dat de Roemeensche regeering geen paspoorten meer verleent aan de Joden wordt hier uitgelegd als een onmiddellijk en direct toegeven van de verklaring van staatssecretaris Hay, die verzekert, dat de opheffing der Jodenemigratie het eenig directe geschil tuschen Roemenië en de Vereenigde Staten zou doen verdwijnen. En ofschoon Amerika bereid is, steeds voort te gaan met het toonen van veel sympathie voor de lotsverbetering der Joden in Roeménië moet het zich voor het oogenblik tevreden stellen met hetgeen gedaan is."

Natuurlijk zijn de Joden in Roemenië er hiermede niet beter op geworden, dat wist Hay ook zeer goed. Immers nu is hun belet een goed heenkomen te zoeken in een vrij land, waar zij meenden hulp te kunnen vinden. 't Is onzes inziens immers een vreemdsoortige betuiging van „sympathie", dat verzoek van Hay aan Roemenië, om voortaan de emigratie der Joden tegen te houden.

Rome.—Z. H. de Paus heeft voor een half millioen lire de rijke bibliotheek der prinsen Barbarini gekocht. Deze verzameling, die zeer kostbare handschriften bevat, is aangelegd onder Paus Urbanus VIII, die een Barbarini was. Op het Vaticaan zal er een bizonder lokaal, dat den naam van „Bibliotheek-Barbarini" zal dragen, voor worden ingericht.

Belgie.—Bij heel veel weelde en onmisbare vorstelijke praal heeft de begrafenisplechtigheid der koningin een karakter van vluchtigheid en overhaasting gehad, dat pijnlijk aandoet. Nog geen drie volle dagen waren verloopen, en reeds was het stoffelijk overschot van wijlen koningin Marie Henriette in de koninklijke krypte te Laeken bijgezet. Veel was niet eens gereed kunnen komen, de rouwdecoraties in de krypte lieten veel te wenschen over, daar men den noodigen tijd daarvoor niet gehad had. En het droevigst was wel, na afloop van de begrafenis, den koninklijken lijkwagen, zonder eenig escorte, te zien terugrijden door Brussel, met een bende straatjongens er achter, die aan de franjes trokken.

Toen de koning uit de kerk wegreed, hield de menigte zich stil en bijna niemand groette.

Zoo is dan inderdaad de wensch der vorstelijke doode in vervulling gegaan, en heeft men haar eenvoudig begraven, zóó eenvoudig dat de *Ind. belge* spreekt van een smartelijke aandoening bij de officiëele personen, die de verschillende plechtigheden van nabij konden gadeslaan. Een der meest treffende bijzonderheden was wel het feit, dat te Spa bij het plechtig Requiem de Miskleederen werden gebruikt, welke de overleden vorstin eenigen tijd geleden aan de kerk had geschonken met de bepaling, dat zij het eerst zouden moeten dienst doen bij haar eigen zielenmis. „Doch," had zij toen glimlachend er bij gevoegd, „dit is voor mij nog geen reden om spoedig te sterven."

Amerika. — De Regeering maakt aanstalten tot een groote vloot—demonstratie bij de landengte van Panama. Er is ook sprake van het onderhouden van een blijvende vloot aldaar, omdat het groote Amerikaansche gemeenebest door het verwerven der Kanaal-concessie een eigendomsrecht ontvangt op de landen waardoor het kanaal loopt. De Regeering wil voorts, door de aanwezigheid van een eskader — zonder dat er sprake is van onmiddellijke gewapende tusschenkomst — aan sommige Zuid-Amerikaansche Republieken herinneren dat de Vereenig. de Staten bereid zijn, krachtige maatregelen te nemen tot tegengaan van elke daad, welke een beschaafd land onwaardig is en Europeesche tusschenkomst zou kunnen uitlokken. De Britsche Consul te Colon heeft, volgens een bericht uit New-York, bevel ontvangen, in geval van nood de daar aanwezige Engelsche oorlogsschepen ter beschikking van de Vereenigde Staten te stellen.

— Een telegram uit Panama meldt, dat generaal Salazar aan commandant McLean, van den Amerikaanschen kruiser „Cincinnati", een mededeeling zond, waarin hij verklaart, dat zijn Regeering de noodige macht heeft om het leven en den eigendom van de vreemdelingen te beschermen en hun rechten te waarborgen. Hij beschouwt derhalve de landing van amerikaansche troepen als onrechtmatig en als poging om zich souvereine macht aan te matigen over Columbia. Hij protesteert daartegen, verklarende, dat hij commandant McLean verantwoordelijk stelt voor mogelijke gevolgen van de landing der matrozen, waarvan er reeds 2000 geland waren.

Zuid-Afrika.—De koninklijke commissie tot onderzoek der vonnissen in Zuid-Afrika geveld onder de krijgswet, is sinds eenigen tijd aan het werk. Thans heeft zij een bevel uitgevaardigd, waarbij voorloopig 113 veroordeelden dadelijk op vrije voeten gesteld moeten worden.

Advertentien.

Dr. JOSE D. MONTENEGRO,

Dokter, Cirahano i Partero.

Especialista den maloe di mucha.

ta ofrece na público su sirbisjinan profesional.

CONSULTA: di 2 or te 4 or.

Caja Grandi, Ctrabanda.

— CASA AZUL. —

Bekendmaking.

De publieke verkoop van ZILVEREN, GOUDEN en JUWEELEN VOORWERPEN, beleend ter *Spaar- en Beleenbank* van den 3den Mei 1900 t|m 24 April 1901, onder N°. 1 L t|m N°. 10000 L, zal plaats hebben op DINSDAG den 28 October a. s. en volgende Dinsdagen.

Belanghebbenden worden verzocht den verkoop te voorkomen, door de aanzuivering der verschuldigde interesten.

Curaçao, den 21n. October 1902.

De Voorzitter,
A. JESURUN.

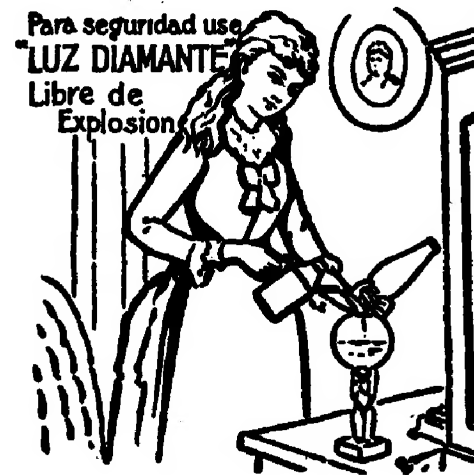
Fotografia Soublette.

Este muy conocido Taller ofrece de nuevo sus trabajos á sus numerosos clientes, acaba de recibir máquinas de las últimas invenciones y tiene constantemente de venta aparatos é ingredientes frescos para el arte fotográfico.

HORAS DE TRABAJO:

De 8 A. M.—4 P. M.

LONGMAN & MARTINEZ
NEW YORK, U. S. A.
De Venta Por Las Ferreterias y Almacenes de Viveres.

ANUNCIO.

Bendementoe di PREENDANAN di PLATA, ORO i DJAMANTA koe tin placa fiá ariba nan na *Spaar- en Beleenbank*, esta esnan for di 3 di Mei 1900 té 24 di April 1901, bao di No. 1 L té No. 10000 L, lo toema lugá dia MARS 28 di October i dia Marsnan koe ta sigi.

Ta jama interesadonan di bin paga nan interes, afin di evita nan bendementoe.

Curaçao, 21 di October 1902.

President.
A. JESURUN.

HEUGLIJK NIEUWS!!

Prachtig! Prachtig!! Prachtig!!

is de ruime collectie Hollandsche sigaren door DE LANNOY & Co., BOTICA CENTRAL, met de laatste boot ontvangen.

Bijzondere aanbeveling verdienen de volgende merken:

Justilio **Odalisca** **For Luck**
First Class **Richard Steel**
Flor de México **Violeta**
Marca Preferida, enz. enz. enz.

TIJDTAFEL

van de stoomschepen der "Red D Line" tusschen
NEW-YORK,
PUERTO RICO, VENEZUELA en CURAÇAO.

1902.	Philad.	Zulia	Caracas	Marcb.	Philad.	Zulia
Vertrekt van NEW-YORK	Oct. 4	Oct. 11	Oct. 18	Oct. 25	Nov. 1	Nov. 8
Komt aan te SAN JUAN	9		23		6	
Vertrekt van „	10		24		7	
Doet CURAÇAO aan	12		26		9	
Komt aan te LA GUAIRA	13	18	27	Nov. 1	10	15
Vertrekt van „	15	19	29	2	12	16
Komt aan te PTO. CABELLO	16		30		13	
Vertrekt van „	17		31		14	
Komt aan te CURAÇAO	18	20	Nov. 1	8	15	17
Vertrekt van „	19	27	2	10	16	24
Doet LA GUAIRA aan	20		3		17	
„ SAN JUAN „	22		5		19	
„ PONCE „		29		12		26
Komt aan te NEW-YORK	27	Nov. 6	10	18	24	Dec. 2

Dienst tusschen Curaçao en Maracaibo.

	Merida	Zulia	Merida	Marcb.	Merida	Zulia
Vertrekt van CURAÇAO	Oct. 13	Oct. 20	Oct. 27	Nvo. 3	Nov. 10	Nov. 17
Komt aan te MARACAIBO	14	21	28	4	11	17
Vertrekt van „	17	25	31	8	14	22
Komt aan te CURAÇAO	18	26	Nov. 1	9	15	23